

Конфедерация на труда „ПОДКРЕПА“

МЕМОРАНДУМ

НА КОНФЕДЕРАЦИЯ НА ТРУДА „ПОДКРЕПА“
ЗА ИКОНОМИЧЕСКА, ФИНАНСОВА И СОЦИАЛНА
СТАБИЛНОСТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
В УСЛОВИЯТА НА ГЛОБАЛНА КРИЗА
ДО 2013 г.

Конфедерация на труда „ПОДКРЕПА“

МЕМОРАНДУМ

НА КОНФЕДЕРАЦИЯ НА ТРУДА „ПОДКРЕПА“
ЗА ИКОНОМИЧЕСКА, ФИНАНСОВА И СОЦИАЛНА
СТАБИЛНОСТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
В УСЛОВИЯТА НА ГЛОБАЛНА КРИЗА
ДО 2013 г.

София, юни 2009

© Конфедерация на труда „ПОДКРЕПА“
София, юни 2009

МЕМОРАНДУМ

на конфедерация на труда „ПОДКРЕПА“ за икономическа, финансова и социална стабилност на Република България В условията на глобална криза го 2013 г.

Приет от Конфедеративния Съвет на КТ „Подкрепа“ (София, 14 май 2009 г.)

България е изправена пред сурвоно изпитание. Световната икономическа и финансова криза, която ще генерира дълбока социална катастрофа, ще се отрази изключително негативно на новите демокрации, в т.ч. и на нашата страна.

От септември 2008 г. кризата влезе в нов етап - започна реция в страните - основни партньори на България. Особеностите на българската криза са във факта, че тя стартира с икономическа и благодарение на неадекватните действия на българското правителство и на Българската народна банка и предизвика финансови трусове. Анализът на ситуацията показва, че за времето на свето управление настоящото правителство не можа да се възползва от предимствата на евро-членството и този мандат беше белязан от радостта и евфорията с влизането на България в Европейския съюз, но и с огорчението, че България е най-бедна, най-корумпирала и единствената с най-високи санкции страна-членка.

Далече останаха надеждите за висока конкурентноспособност, човешки просперитет, основан на високи доходи, реформирана и ефективна образователна система, модерно здравеопазване и справедлива социална политика. Тежкото наследство от предходните две управления - корупция, организирана престъпност, сива икономика и имитация на реформи в основните публични системи, не само не беше преодоляно, а задълбочено в негативен план.

Генезистът на негативните тенденции в управлението на държавата се корени в липсата на коалиционна култура, която изисква ясно и точно разпределение на отговорностите на партиите - участници в коалицията по ресори и икономически дейности и министерства, на базата на обща стратегия. Вместо това, квотното управление създаде хаос, разми отговорностите и големият губещ, който носи негативите от това управление е БСП. Получи се така, че през целия мандат НДСВ се държи като опозиция, която не носи отговорност, но умело ракетира останалите участници в своя полза. Такова поведение е вредно както за коалицията, така и най-много за развитието на страната и нейното членство в ЕС.

Чудовищната корупция и срастването на властта с организираната престъпност, която излезе от детската си възраст и придоби нови префинени форми на едър бизнес и невероятни конфигурации на лобиране, доведе до безprecedентни мерки от страна на ЕС. Вместо щедро отпусканите средства от европейските фондове да ускорят конвергенцията, на практика България сама трябва да финансира селското си стопанство и транспортната инфраструктура поради спиране на евро-ресурсите. Това налага преструктуриране на приоритетите в бюджета на страната и за дълго време обрече България да остане на последно място по доходи.

Успоредно с това, натискът на държавните монополи за повишаване на цените на природния газ, от една страна, ще повиши инфлацията, което отдалечава влизането на България в еврозоната, а от друга - подкопава икономическия растеж, оттегляне на чуждите инвестиции от страната, и е реална заплаха за заетостта, замразяване на доходите и всичко това се случва на фона на финансовото цунами, предизвикано от световната ипотечна и финансова криза.

В този контекст, бодряшкото поведение на правителството в условия на криза, изглежда цинично неадекватно и би било комично, ако не беше трагично за страната.

Икономиката, както е известно е инертна система и политиката е онзи коректив, който би трябвало да я държи в рамки, полезни за развитието на страната и съдбата на цялото общество. Липсата на правилна визия или национална доктрина, обединяваща отделните политики е генератор на хаос, в чито подстъпи се намирате и е предвестник на тотална криза, основен индикатор, за която е липсата на доверие към всички институции.

В края на мандата си тройната коалиция успя на практика да доведе страната до фактическа политическа и икономическа криза и още по-страшно - до криза на институционалния модел на страната.

Кое и как доведе страната до този колапс?

ПЪРВО: Външни фактори

Кризата, разразила се през 2008 г. е стряскащо голяма и все още никой не се наема да потвърди, че нейният пик е преминат. Последиците от нея ще се усещат много дълго време, тъй като икономическата система е инерционна.

Както при всяка криза, фундаменталната причина е алчността за печалби. Към това следва да се прибави:

- неефективната система за оценка на риска в инвестиционния процес;
- корупционната и неадекватна среда, създадена от рейтинговите агенции;
- пренебрежението спрямо сигурността;
- неглизиране и на малкото съществуващи правила и регулятори.

De facto, акционерите на финансовите институции управляваха до вчера пазара и още по-неприятно е, че международните регуляторни органи се поддадоха на алчността на акционерите. Това позволи да се либерализират изискванията за капиталова адекватност, известна като „Барел II“, което от своя страна, доведе до неправилна оценка на риска. На практика се пренебрегва интересът на вложителите, които депозират реални пари за сметка на печалбите на банките и големите корпоративни клиенти.

Липсата на точни и прозрачни регулятори доведе до имагинерни рейтинги, давани от рейтинговите агенции на база корупция, оттам до имагинерни печалби и чийто резултат е световен колапс на финансовите пазари.

ВТОРО: Фактори за националния статус

Огромните проблеми на банките в ЕС се отразиха пагубно и на българския финансов пазар. Българската фондова борса е пред колапс, банките, опериращи на територията на страната изпитват сериозни трудности, защото огромната част от натрупаните печалби изтичат към банките-майки и няма сила, която да ги спре, поради факта, че почти всичките са дъщерни дружества на големи банки, дестабилизиирани от глобалната финансова криза. Неадекватното поведение на БНБ с намаляване на минималните резерви на търговските банки без ясно формулирани условия - паричният ресурс да остане в страната - на практика освободи 2 млрд. лева, които моментално изтекоха към банките-майки извън страната. Това наложи:

- рязко свиване на достъпа до кредитен ресурс за българските търговски дружества;
- значително повишаване на лихвите по кредитите. Липсата на свеж паричен ресурс подтикна банките към спиралата за наддаване и нездравословно повишаване на лихвите по депозитите, което в крайна сметка крие сериозна опасност от банкови фалити.

Основните национални икономически показатели на света показват трайна тенденция към влошаване.

Ръст на Брутен вътрешен продукт			
година	2007	2008	2009
група страни		очаквано	прогноза
глобална икономика	4,7	3,7	2,3
G-7	2,2	1,0	0,1
USA	2,0	1,0	0,1
ЕС	2,6	1,7	-0,2

Инфлация			
година	2007	2008	2009
група страни			прогноза
глобална икономика	3,6	5,6	3,6
G-7	2,2	3,6	2,2
USA	3,9	7,6	2,5
ЕС	2,1	3,5	3,6

Основните индикатори на световната икономика през последните 20 години на XX век чувствително се влошиха.

- с 50% намаля спестовната квота на частните домакинства;
- безработицата се е увеличила с от 2 до 7 %;
- промишленото производство рязко се сви и големите икономики, като САЩ са вече в рецесия, която се задълбочава.

България и другите нови членки на ЕС са изключително лабилни и чувствителни и глобалната криза ще ни се отрази много по-тежко и катастрофално.

Състоянието на българската икономика в тази ситуация е дос-та сложно. Основните важни характеристики на това състояние, които обвързват нашата икономика със световните процеси са:

1. Българската икономика е отворена. Изнасяме две трети от брутния си продукт и внасяме четири пети от него. Няма начин да останем изолирани от евентуална световна криза.

2. С въвеждането на Валутния борд на Българската централна банка и на българското правителство е фактически забранено да провеждат каквато и да е монетарна политика, а българският

лев е фиксиран към еврото. Затова всяка наша антикризисна програма трудно може да бъде копирана от страните, които имат своя валута, и дори от страните от еврозоната.

3. Българската икономика е в състояние на непрекъснат растеж от 1997 г. досега. За същия период обаче растеше и световната икономика, при това за първи път в истинска глобализирана среда.

4. България има огромен търговски дефицит. Досега това не беше тревожно, защото този дефицит се компенсираше от все по-нарастващите чужди инвестиции. Както и да се развие кризата, при всяко положение ще има намаление на преките чужди инвестиции за определен период. Свиването на дефицита по текущата сметка за последните месеци не е добра новина, защото на практика означава колапс във вътрешното потребление на инвестиционни стоки. Факт е, че с 50% спадна ръстът на промишленото производство, очаква се стагнация в туризма, а строителството е почти замряло.

5. Много малка част от българските търговски дружества разчитат на българската или на други фондови борси за привличане на свежи пари. Източник на финансиране на българските фирми в момента са или чуждите инвеститори, или българските банки. Почти цялата българска банкова система обаче е собственост на различни европейски банки. Това прави кризата на родния капиталов пазар пренебрежимо безинтересна, но евентуалната криза в европейската банкова система ще повлияе силно върху нашата икономика.

6. Българската икономика е най-слабо конкурентноспособна в Европейския съюз и се нуждае от значителни и целенасочени нови инвестиции за повишаване на конкурентноспособността си. Намаляването на потока от инвестиции ще блокира опитите за ускорено развитие на конкурентни предимства на български стоки и услуги. През следващите две до три години в България се очаква дълбока рецесия с нулев ръст на БВП, с ръст на безработицата 12-13% за 2009 г. и за 2010 г. на годишна база. Инфлацията бележи низходяща тенденция, а дългосрочните капиталови инвестиции ще се понижат за 2009 г. с 15%, а за 2010 г. - с 13 до 14%. Преките чужди инвестиции ще намалеят с 20% за 2009 г. спрямо 2008 г. и с 11% за 2010 г. спрямо 2009 г. Прогнозата за обема на износа се очаква да бъде негативна. За 2009 г. очакваният спад е 13% спрямо 2008 г., а за 2010 г. с още 5% спрямо 2009 г. Вносьт също ще намалее с 14% за 2009 г. и с 6,8% за 2010 г.

7. Българите имат най-ниските доходи в Европейския съюз. Неинфлационното нарастване на тези доходи е възможно само при увеличаване и преструктуриране на износа. Намаляването на инвестициите в инвестиционни стоки ще намали темповете на нарастване на българския износ и ще закотви доходите ни на най-ниското стъпало в Европа.

Като че ли не са достатъчни индуцираните отвън проблеми, та **днешното правителство взема решения и извършва действия, които създават допълнителни проблеми** в макроикономическата ситуация, както и в самата реална икономика.

1. Решението за изразходване на близо милиард и половина от бюджетния излишък преимуществено в преки субсидии към населението означава, че тези пари ще излязат веднага на потребителския пазар и ще помпят инфлацията.

2. Знакът, който подават управляващите със схемата за изразходване на излишъка, предопределя и философията на разходната част на бюджета за изборната 2009 г. Както отбелязахме по-горе, не се забелязва Министерството на финансите да е тръгнало да си събира обратно разпратения по ведомствата за съгласуване проектобюджет и да инициира дебат за промяната му.

3. Не са подгответи и не се предвиждат промени в данъчното и осигурителното законодателство, които да оставят в ръцете на предприемачите повече пари, за да поемат с тях част от рисковете на кризата. Напротив, управляващите категорично отказват да дискутират дори разумните предложения за намаляване на ДДС и за връщане на данъчния кредит на крайния потребител (изцяло или частично) за някои стоки от първа необходимост, лекарства, учебници и др.

4. Повишаването на цената на природния газ без предварително анонсиране с общо 50 на сто в следващите три месеца праша в коша за боклук всички разчети на голям брой български предприятия за себестойност, ценообразуване, трудови възнаграждения, печалби, инвестиции. Върху енергоемките индустрии, паралелно със световната криза се стоварва още по-тежка нашенска газово-финансова криза, създадена само с подписите на шефовете на държавния монополист и уж независимия регулатор.

5. Необосновано увеличаване на такси за административни услуги, които все повече придобиват данъчен характер и определено затрудняват гражданите и бизнеса.

Основните цели през следващите четири години са:

- възстановяване доверието на европейските институции и свързаните с тях възможности за достъп до еврофондовете;
- запазване на Валутния борд до влизане на България в еврозоната;
- запазване на икономическата и финансова стабилност на страната;
- изграждане на национална доктрина за развитието на страната в след кризисния период;
- създаване на условия за успешно реализиране на Лисабонската стратегия;
- повишаване на образователното и квалификационно равнище на трудовия ресурс;
- създаване на сигурност и законност в българското обществено развитие и реформиране на съдебната система;
- свеждане на корупцията до поносими за обществото размери;
- запазване на социалния мир чрез ефективно развитие на социалния диалог;
- справедливо разпределение на тежестите от кризата между основните контрагенти на индустриталните отношения;
- ограничаване на сивата икономика.

КТ „Подкрепа“ счита за свой дълг и право да представи пред политическите сили своята визия за приоритети на обществено-икономическото и социално развитие през следващите четири години.

Отношението на всички парламентарни и извънпарламентарни политически сили към нашата визия ще определи и нашето поведение по време на националните парламентарни избори и изборите за Европейски парламент.

Национални приоритети

Политическите сили и социалните партньори са длъжни да постигнат съгласие по националните приоритети за следващите четири години в два основни аспекта:

I. Приоритети и мерки за тяхното постигане по време на глобална криза.

II. Приоритети за подобряване и стабилизиране на финансово-икономическия и социален статус на страната в след кризисния период.

В тази връзка след приключване на парламентарните избори и сформиране на правителство, следва да се разработи и сключи Пакт с план за действие през двета цитирани периода между национално представителните синдикални и работодателски организации и правителството. Основните акценти в него предлагаме да обхващат:

ПЪРВО: Антикризисни приоритетни политики

I. Запазване на финансово икономическата стабилност

Положителни предпоставки:

1. Наличие на Валутен борд;
2. Относително висок фискален и валутен резерв.

Негативни страни за постигане на този приоритет:

1. Липса на възможност за определяне пика на кризата;
2. Фактът, че финансовата криза в България ще дойде покъсно през икономическа рецесия;
3. Фискалните и валутни резерви на страната през следващите две до три години няма да имат възможност да бъдат попълнени поради нулев ръст на БВП;
4. Нестабилна политическа обстановка, тъй като България е в условия на избори и смяната на правителството, период, който на практика показва, че новите управляващи имат нужда от технологично време да влязат във владета, а ако останат старите управляващи липсата на доверие от страна на ЕС ще блокира достъпа на европари до българската икономика.

Мерки за осъществяване на приоритета:

1. Стабилизиране и подобряване на бизнес климата:
  - стимулиране на бизнес кредитирането чрез намаляване на лихвите по бизнес кредити и револвиране на старите и лоши кредити;
  - стимулиране на вътрешното потребление
    - A) Увеличаване на минималната работна заплата за страната на 360 - 400 лв. и увеличаване съобразно с това на равнището на минималния осигурителен доход (прагове) по браншове и категории персонал от 1 юли 2009 г.;
    - B) Развитие на системата за ваучерно хранене на работниците и служителите, като:

- се увеличи броят на обхванатите предприятия и лица чрез премахване на квотите на операторите;
- преразглеждане на изискванията както за операторите, така и защитите, отчитането и съхранението на ваучерите;
- отнемане на лицензите на неактивните оператори;
- предвиждане на средства в съответните бюджети с цел осигуряване на възможности и за държавните служители и заетите в администрацията да имат достъп до тази придобивка;
- увеличаване на необлагаемата месечна сума за едно лице от 60 на 80 лева.

Освен ползи за работниците, техните семейства и работодателите, всичко това ще стимулира производството и потреблението на хранителни стоки в ниския ценови сегмент, т.е. ще се развие българското производство и ще се създадат нови устойчиви работни места.

2. Данъчни облекчения

- A) Замразяване нивото на акцизите до края на кризата;
- Б) Промяна в ставката на ДДС от 20 на 18%;
- В) Ускоряване срока за възстановяване на данъчни кредити.

3. Минимизиране на нелоялната конкуренция чрез разпростиране на браншовите колективни трудови договори.

II. Защита на трудовия пазар и предотвратяване на тежките поражения върху системата за социална сигурност

Мерки за осъществяване на приоритета

1. Увеличаване на размерите на паричните обезщетения за безработица чрез увеличаване на минималното дневно обезщетение от 6 на 12 лева, на максималното обезщетение от 12 на 24, либерализиране на условията за получаване на обезщетението и неговата продължителност съобразно нарасналия осигурителен риск в условия на криза; промяна в механизма на парични обезщетения за безработица по отношение на сезонните и временните работници;

2. Увеличаване на размера на минималното обезщетение за засегнати работници и служители в случай на фалит на работодателя от фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“ при несъстоятелност на 400 лева месечно, удължаване на

срока на неговото получаване от три на шест месеца; облекчаване на административните процедури за достъп за получаване на обезщетението и връщане на размера на вноската от работодателя на равнището ѝ от 2008 г. - 0.5% вместо 0.1%;

3. Осигуряване на държавни гаранции за изплащане на договорените в колективните трудови договори обезщетения на уволнени работници и служители над определените минимални такива по Кодекса на труда;

4. Нормативни и регуляторни промени с цел недопускане на по-нататъшни загуби на пенсионните фондове от допълнителното задължително осигуряване (втория стълб) и техните вложители, целящи увеличаване на възможностите за инвестиции в банкови депозити в български банки;

5. Незабавно преразглеждане на Националния план за действие по заетостта с цел неговото спешно структурно преориентиране в контекста на кризисната ситуация на българския трудов пазар и създаване на ефективни програми за разкриване на нови работни места, приоритетно за секторите, засегнати от кризата и за загубилите работата си работници и служители при масови съкращения в отделни предприятия, в това число и специална програма за „Кремиковци“ АД и други секторно застрашени фирми;

6. Спешно развитие на нови мерки и политики чрез Оперативните програми „Развитие на човешките ресурси“ и „Административен капацитет“ за обучение и преквалификация на човешките ресурси с цел увеличаване на тяхната мобилност и адаптивност към реалните условия по време на криза за реализация на пазара на труда.

7. Незабавно да бъдат предприети мерки за заявяване пред Европейската комисия нуждите от съфинансиране на активните мерки на пазара на труда от различните фондове и програми на Европейския съюз, попадащи в приложното поле на МТСП (ЕСФ; ЕФПГ; Прогрес).

III. Защита на доходите, покупателната способност и достигнатия жизнен стандарт на населението в периода на криза.

Мерки за осъществяване на приоритета

1. Промяна в политиката на БНБ и държавата по отношение на възможностите търговските банки да променят под натиск

условията по стари потребителски кредити в ущърб на кредитополучателите;

2. Промени в закона за ДДС с цел пълно или частично възстановяване на данъчния кредит при крайния потребител на база касов бон, особено за стоки от жизнено значение, като напр. лекарства, диетични храни, книги и учебници; и специфични услуги - напр. адвокатски, туристически, транспортни;

3. Намаляване на административните такси за обслужване на граждани от държавната и общинска администрация.

ВТОРО: Политики за стабилизиране и подобряване на финансово-икономическия и социален статус на страната след кризата:

I. Институционални проблеми в управленския модел на страната

Задълбочаващата се пропаст и кризата на доверие между граждани, от една страна, и политиците и държавните институции, от друга, налагат необходимостта от съществени корекции в основния обществен договор (Конституцията на страната) извън тези, продиктувани от членството ни в ЕС. За следващите четири години чакат своето решение проблемите, свързани с баланса, контрола и взаимодействието на трите части на държавната власт - законодателна, изпълнителна и съдебна. Недостатъчно добре са ureдени в сегашната нормативна уредба следните проблеми:

1. Практическото приложение на изричната норма, забраняваща детския труд, контрола и санкциите.

2. Грижата за хората в неравностойно положение, в т.ч. деца-та без родителска грижа и социално слабите възрастни хора.

3. Под знака на гъвкавата сигурност и глобалната криза се нарушава конституционната гаранция за правото на всеки работник от защита срещу неоснователно уволнение.

4. Сериозните пропуски в Закон за защита на вземанията на работниците при фалит, оставят работниците и без обезщетенията, колкото и малки да са те.

5. Конституционно закрепеното право на всеки човек за достъп до медицинска помощ, опазване на човешкото здраве и превантивни здравни грижи, няма реална реализация поради липса на стиковка между отделните закони, уреждащи тази материя.

6. Конституционният модел на съдебната власт в България се нуждае от сериозни промени, за да гарантира по-пълно спазването на индивидуалните трудови права на гражданите, в т.ч.:

- А) Наложително е радикално подобряване на процеса на правораздаване, в т.ч. и на трудовите дела, както и създаването на специализиран трудов съд;
- Б) Необходими са конституционни гаранции за правата на гражданите (правото на индивидуална и колективна жалба пред Конституционния съд), които до този момент нямат достъп до Конституционния съд и нямат правна защита при противоречави се закони или пък закони, противоречащи с конституцията;

7. Повишаване ефективността и контролът върху властовите компетенции на изпълнителната власт и президентската институция, в т.ч.:

- А) Създаване на правна възможност за отзоваване на отденен министър по искане на една десета от избирателите;
- Б) Въвеждане на законодателна инициатива на президентската институция;
- В) Гарантиране на отговорен социален и граждански диалог както с изпълнителната, така и със законодателната власт.

8. Избирателната система на страната се нуждае от кардинални промени, които да се извършват след обществен дебат и най-малко една година преди следващите избори. Това, което направи 40-то Народно събрание с избирателния закон, броени дни преди парламентарните избори е безprecedентно нарушение на избирателните права и мимикрия с желанието на суверена (българския народ) за мажоритарно избирателна система.

9. За да бъде по-ефективен законодателният процес, следва да се гарантира ролята и значението на националните и местни референдуми с нов закон за референдумите, в който волята на суверена (българския народ) да бъде задължителна за народните избраници.

II. Промени в трудовото законодателство:

1. Закон за правото на стачка - правото на стачка е определено с Конституцията на Р България, но фактически уредбата му липсва, защото Законът за уреждане на колективните трудови спорове не изчерпва обхвата на понятието и процедурите по про-

веждането на стачките, особено що се касае за национални таки-ва и стачки при и по повод несъгласие с решение на институции и отделни министерства и ведомства.

2. Промени в Закона за доходите на физическите лица по отношение на:

- А) Необлагаем минимум;
  - Б) Въвеждане на прогресивна система на данъчно облагане за високите доходи;
  - В) Обхвата на данъчната основа;
  - Г) Данъчно облагане на самонаети и свободни професии.
3. Промени в КТ по отношение на:
- А) Усъвършенстване на социалния диалог;
  - Б) Усъвършенстване на колективното и трудово договаряне;
  - В) Прецизиране на контролните функции на социалните партньори;
  - Г) Сигурността и гъвкавостта на трудовоправните отношения.

III. Законодателни инициативи и инструментариум по отношение оптимизирането на нормативната база, разпрострирането на добрите практики и ограничаването на лошите практики, дейността по здравословни и безопасни условия на труп чрез:

1. Развитие на системния подход чрез въвеждането на методическото ръководство на МОТ - ILO 2001 и OHSAS 18000.
2. Оптимизиране и разширяване на функциите и създаване на ефективен регламент за дейността на комитетите и групите по условия на труд.
3. Законодателно разширяване на синдикалната сигнална функция по отношение условията за безопасен и здравословен труд.
4. Създаване на нов регламент с цел по-голяма ефективност на органите за социален диалог, свързани с безопасността и здравето при работа.
5. Оптимизиране на системите за оценка и анализ на риска на работните места.
6. Институционално усъвършенстване на вътрешния одит в предприятията по проблемите на риска при работа, здравословни и безопасни условия на труд.

7. Оптимизиране на документооборота в областта на здравословните и безопасни условия на труд. В момента националната система за безопасност и здраве при работа се управлява чрез по-вече от 700 документа. Към тях като се прибавят изготвените първични документи в предприятието, системата за документооборота става трудно обхватна, тромава и неефективна.

IV. Политики по заетостта и пазара на труда

1. Ситуиране на работещи в мрежа реални трипартидни съвети към МТСП и нейните поделения на национално, регионално и местно ниво за диалог и изграждане на становища за консensusни мерки и програми в краткосрочен, оперативен (тримесечен), средносрочен (годишен) и дългосрочен порядък с оглед превантивно формиране на общонационална политика, касаеща заетостта и пазара на труда в Република България още в етапа на нейната подготовка, с приоритети и действия, водещи до осезаеми и положителни резултати с трайни ефекти и дългосрочно въздействие.

2. Изграждане след анализ на потребностите и съгласуваност на целите, на адекватни планове за действие по заетостта, съдържащи програми и мерки в контекста на конкретна ситуация, осигуряващи добро сътношение на разходите спрямо резултатите при взаимна обвързаност на разработваните политики и спазването на вътрешната логика, предхождаща тяхното проектиране и последващо осъществяване.

3. Предприемане на реформи в публичните услуги по заетост, с оглед подобряване на тяхната адекватност, полезност и достъпност чрез:

- A) Аутсорсинг на неспецифичните дейности за всички агенции към МТСП.
- B) Споделяне на дейности и отговорности със социалните партньори от националната политика относно наблюдението, въздействието и контрола върху пазара на труда.
- B) Административно опростяване и електронизация на процедурите по обслужване на гражданите.

4. Съредоточаване на дейностите от държавната политика върху подпомагане на групите в неравностойно положение, безработните без образование и случаите на масови съкращения.

5. Програмиране на Националния план по заетост с оглед, редуциране на неработещите години наред програми и мерки,

опростяване и повишаване на неговата ефективност с акцент върху целевите групи, имащи нужда от държавна подкрепа като модулно бъдат обособени самостоятелно следните мерки:

- А) Антикризисни мерки;
  - Б) Мерки, предназначени за безработни лица;
  - В) Мерки, предназначени за работодатели;
  - Г) Мерки, предназначени за безработни лица от групи в неравностойно положение;
  - Д) Регионални мерки и програми.
6. Националният план за действие по заетостта да съдържа самостоятелни модули, обобщаващи отделните възможности, предвидени за всяка приоритетна целева група.
7. Чрез целеви действия по разпространение, включително и чрез помощта на социалните партньори, конкретната информация, касаеща мерките от Националния план за действие по заетостта да достигне до всеки конкретен потребител и бенефициент за всяка една мярка.
8. Опростяване до минимум на процедурите за ползване на антикризисни мерки от целевите групи по тях.
9. Препограмиране на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ с оглед повишаване на нейната гъвкавост по отношение на реалните (конкретни) и дългосрочните (прогнозни) нужди на реалния пазар на труда.
10. Повишаване на публичността и информираността относно изготвянето, утвърждаването, изпълнението и постигнатия краен ефект от националните мерки и европейските програми, касаещи пазара на труда.
11. Изграждане на нова национална програма, управлявана на трипартитен принцип за допълнително външно и безвъзмездно финансиране на Активната държавна политика на пазара на труда с дългосрочна визия и секторна насоченост, чрез средства от Европейския фонд за приспособяване към глобализацията.

V. Политика по доходите, гарантираща реалното намаляване на трайната поляризация на доходите и изгубената покупателна способност

ЕКП излезе с нарочна декларация, в която настоява за нов социален пакт в Европа. Българските синдикални организации в унисон със синдикатите в ЕС са констатирали едно важно обстоятелство, че работниците нямат никаква вина за настоящата гло-

бална криза, но са принудени да плащат особено висока цена поради неадекватните и безуспешни опити на бизнес средите за спроявяне с негативните последици от нея. КТ „Подкрепа“ констатира и още едно друго обстоятелство, че българският бизнес настоятелно опитва да стовари цялата тежест на кризата върху хората на труда с цел да запази своите печалби. Ето защо, в рамките на този нов социален пакт КТ „Подкрепа“ настоява за приемане на мащабна програма за възстановяване на българската икономика, предвиждаща създаване на нови и качествени работни места, насочване на инвестициите към производства с нови ИТ технологии. Нарастването на работните заплати и пенсии и подобряване на финансовата стабилност на страната ще доведе до стимулиране на потреблението и до икономически растеж на българското производство. Ето защо, КТ „Подкрепа“ настоява за генериране на нова политика по доходите с цел:

- 1.** Рязко повишаване на минималната работна заплата.
- 2.** Разработване на нов механизъм за прага на бедност, основаващ се на актуални данни от предходна година.
- 3.** Продължаване на практиката на договаряне на минималните осигурителни прагове, които да се превърнат в минимални работни заплати по икономически дейности и групи професии.
- 4.** Създаване на нормативна основа и механизъм за участие на работниците в собствеността и печалбата.
- 5.** Националният индекс на ръста на работните заплати, договорен на бипартитен принцип да не бъде препоръчителен, а задължителен.
- 6.** Да се преустанови намалението на осигурителната тежест за работодателите с цел осигуряване устойчивост на осигурителните фондове.
- 7.** Явлението неплатени, но заработени заплати да се криминализира.
- 8.** Нивото на минималните плащания дори и тези, които имат качеството на заместващ доход като минимална пенсия, не следва да бъдат по-ниски от прага на бедност, с което ще се гарантира достоен живот на българските граждани като членове на ЕС.
- 9.** Въвеждане на колективно трудово договаряне в бюджетни организации, в т.ч. и в държавната администрация.

VI. Политики за модернизиране на социално-осигурителната система В контекста на европейския социален модел

1. С изграждането на многостълбовата пенсия система с основен акцент защитната роля на солидарния стълб, да се достигне гарантиращ минимум от 50% на заместване на доходите от труд.
2. С цел ограничаване възможностите за заобикаляне на трудовото и осигурителното законодателство да се криминализира неплащането на осигурителните вноски.
3. Преосмисляне разпределението на общата осигурителна вноска с ориентация към масовата европейска практика в съотношение две трети за сметка на работодателя и една трета за сметка на работника и служителя.
4. Да се продължи оптимизацията за подобряване на формулата за определяне на пенсията от първи стълб с цел увеличаване тежестта на трудовия стаж.
5. Прекратяване на практиката за изплащане на пенсии, необеспечени с осигурителен принос за сметка на солидарния пенсационен стълб. Източник за изплащане на тези пенсии следва да бъде системата за социално подпомагане или други средства на бюджета.
6. Включване в системата на задължителното осигуряване на заетите в армията, полицията и държавните служители.

VII. Политики за стабилизиране и подобряване ефективността на средното образование

1. Увеличаване на публичните разходи за средно образование до размер не по-малко от 6% от БВП.
2. Обезпечаване на средства за държавните и общински училища за цялостно обновление на материално-техническата база.
3. Създаване на нормативна основа и регламент за определяне вида на специалностите в съответствие с изискванията на пазара на труда.
4. Създаване на финансова възможност за увеличение на работните заплати на учителите с не по-малко от 30% на базата на увеличение на единния разходен стандарт за ученик, както следва:
  - A) За 2010 г. - 1750 лева.
  - B) За 2011 г. - 1950 лева.
  - C) За 2012 г. - 2200 лева.

5. С цел обезпечаване квалификационното равнище на учителите, създаване на система за квалификационни ваучери, които да обезпечат тяхното обучение през целия живот.

VIII. Политики за спешна модернизация на системата на здравеопазване

Наложителна е основна преоценка на философията и архитектурата на здравната реформа с цел гарантиране достъп за всички до качествени здравни грижи, като се дефинират ясно правата и задълженията на пациентите, както и ангажиментите на държавата за достатъчно финансиране на здравеопазването. В тази връзка през следващите четири години считаме, че е необходимо:

1. Въвеждане на реален трипартизъм в управлението на НЗОК, в т.ч. и в структурирането на Общото събрание на Касата.

2. Необходима е законодателна промяна в посока договаряне на цените и обемите на здравните услуги пряко с изпълнителите на медицински услуги.

3. Спешно е наложително да се промени регламентът със закон на контрола, осъществяван от НЗОК, а не той да се договаря с изпълнителите.

4. Обвързване на акредитацията на лечебните заведения, тяхната оценка и правото на НЗОК да сключва договори с тях, с цел завишаване ефективността на оказаните медицински услуги, които се заплащат с публични средства.

5. След анализ на състоянието на финансите на Здравната каса да се определи адекватна здравна вноска за покриване на разходите по медицинските услуги.

6. Задължителен регламент на текущите и капиталови разходи по издръжка на лечебните заведения, който да задължи собствениците и принципалите на тези заведения да ги поемат изцяло.

7. Да се разработят и въведат стандарти за всички видове медицинска дейност.

8. Да се разработят и въведат правила за добра медицинска практика.

9. Спешно да се въведе здравна карта, съобразно нуждите на страната от здравни заведения. В този смисъл, до края на 2009 г. да се определи броят на болничните заведения за активно лечение, съобразно здравната карта и да се обезпечи финансирането им с публични средства. За болничните заведения, които не вли-

зат в здравната карта да се извърши преструктуриране, като се превърнат в такива за долекуване, рехабилитация и хосписи.

10. Да се преразгледа стратегията за приватизацията на болничните заведения като се състави индикативен списък за тези, които са защитени и се разработи ясен механизъм за приватизация на останалите.

11. Да се разработят критерий и механизъм за гарантиране на дела на държавата за финансиране на скъпо струващо лечение (онкоболни, редки заболявания и др.)

12. Оптимизиране на разходите за лекарства и лечение на социално-значими заболявания и скъпо струващи програми за лекарства, съобразно бюджета на НЗОК, с цел по-ефективно ползване на средствата в интерес на пациента.

13. Консолидиране на годишните разходи за здравеопазване, включително и целеви трансфери от републиканския бюджет в размер не по-малко от 6% от БВП.

14. Да се отменят потребителските такси, плащани от осигурените.

IX. Политики по квалификацията и преквалификацията на работниците

На основание Лисабонската стратегия за обучение през целия живот през следващия мандат, следва да се обезпечи:

1. Достъпът на работниците до обучение през целия активен живот чрез мерки за мобилна интеграция на всички, включително и на хората в неравностойно положение. Успоредно с прилагането на квалификация, следва да се обезпечат насърчителни мерки за усъвършенстване на този процес на национално и секторно равнище.

2. Ускорено разработване на национална квалификационна рамка в съответствие с европейската такава при активното участие на социалните партньори. На база на националната разработка да се изградят секторни квалификационни рамки на основание на бипаритетен диалог. Това ще даде възможност да се осигури прозрачност и публичност при съгласуване на основните политики в областта на професионалното обучение и на професионалното ориентиране.

3. Оптимизация на правилата за валидиране на резултатите от неформалното или самостоятелно учене в унисон с изискванията на Лисабонската стратегия и необходимостта от взаимно признаване на квалификациите в рамките на целия ЕС.

4. Разработване съвместно със социалните партньори на основните принципи, осигуряващи качество на професионалното обучение и ориентиране за всички квалификационни групи, съобразени с европейските изисквания.

5. Разработване на стратегия за взаимна обвързаност между образование, обучение и трудова заетост. Това би облекчило изграждането на здрави връзки между формалното, неформалното и самостоятелното учене и би валидирало резултатите от обучението, с цел спазването на изискванията на европейската квалификационна рамка.

Тези глобални мерки се отнасят както за работещите, така и за хората, застрашени от безработица или вече регистрирани в бюрата по труда. Тези политики биха дали възможност за поширок достъп до европейския пазар на труда.

X. Развитие на социалния диалог и колективното трудово договаряне

Социалният диалог и колективното трудово договаряне са неотменим елемент на европейския социален модел. Подобряването на тяхната институционализация е едно от предизвикателства за следващите четири години, като основната насока следва да бъде неговата ефективност и задължителност. Само така следващото правителство и парламент биха имали реална подкрепа от страна на социалните партньори.

Необходими мерки:

1. Укрепване на трипартизма и гарантиране на неговата ефективност. В тази връзка е необходимо:

- А) Законова регламентация и гарантиране на тристрранното сътрудничество както от изпълнителната, така и от законодателната власт.
- Б) Сключване на нов социално-икономически пакт за развитие на страната до 2013 г. между правителството и представителните организации на работниците и служителите и на работодателите.
- В) Да се прецизира нормативната уредба, свързана с ясно разграничаване ролята на Икономическия и социален съвет и Националния съвет за тристрранно сътрудничество.
- Г) Да се актуализира структурата на НСТС и нейните комисии, съобразно кризисния и следкризисния период.

Д) Да се прецизират критериите за представителност на национално равнище на социалните партньори по отношение на реалните икономически дейности, които се извършват в страната, от една страна, и реалното членство на стопанските съвети, членуващи в работодателските организации.

2. Подобряване ефективността на участие на социалните партньори в европейските структури за социален диалог. Това предполага:

- A) Разработване на информационна система за лесен достъп до становищата, решенията и произтичащите от това дейности на нашите участници в европейските структури на социалния диалог.
- B) Повишаване ефективността на мониторинговите комитети по усвояването на европейските фондове. Тази мярка е изключително наложителна, с цел възвръщане на доверието на европейските структури към България и улесняване достъпа до европейски пари за българската икономика. Ето защо, участието на социалните партньори в тези комитети трябва да се превърне от формално в ефективно чрез подобряване на нормативния инструментариум.
- B) За ускореното развитие на капацитета на социалните партньори, следва да се улесни достъпът на социалните партньори до оперативна програма „Административен капацитет“ и да се намери форма за контрол на министъра, управляващ тази програма, с цел да се ограничат корупционните практики и да се прекрати обсебването на европейските пари само от държавната администрация.

3. Развитие на автономния бипартитен диалог

Една от най-важните придобивки от членството на България в ЕС е положителният опит на страните-членки в областта на автономния бипартитен диалог. За усъвършенстване на българската практика в тази насока е необходимо:

- A) Нормативно оптимизиране за правилата и обхвата на този диалог по отрасли и браншове, с цел разширяване обхвата на колективното трудово договаряне.
- B) Обезпечаване на нормативна уредба от страна на държавата за насырчаване на колективното трудово договаряне чрез обезпечаване на възможност за договаряне на равнище област, община за отделен отрасъл, бранш

или група предприятия. Необходимо е да се въведе императивно задължение за министъра на труда и социалната политика по разпростиране на отрасловите (бранишови) КТД.

- Б) Актуализация на правната рамка, уреждаща колективното договаряне с цел създаване на такава възможност в бюджетната сфера, включително и в държавната администрация.

Настоящият меморандум е нашата протегната ръка и добра воля към представителите на работодателските организации и бъдещите управляващи. КТ „Подкрепа“ осъзнава огромната работа, която стои пред всеки, който припознава изповяданите от нас ценности. Съдбата на България е наша обща съдба. Ето защо, сме готови на сътрудничество и партньорство в името на един по-добър и достоен живот на българите.

ДО
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Г-Н СЕРГЕЙ СТАНИШЕВ

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

**От г-р Константин Тренчев,
президент на КТ „ПОДКРЕПА“**

ОТНОСНО: Обсъждане на антикризисни политики и мерки

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН СТАНИШЕВ,

След проведеното първо заседание на Антикризисния щаб и състоялите се разговори между участниците, както и предвид изключителната важност на въпросите, свързани с навременната реализация на политики и мерки, насочени към преодоляване на негативните последствия от глобалната финансова и икономическа криза за България, си позволявам да Ви предложа за обсъждане следните теми и предложения за решение.

**Първо: Защита на трудовия пазар
и предотвратяване на тежки поражения
върху системите за социална сигурност.**

---

1. Увеличаване на минималната работна заплата за страната на 360 - 400 лв. и увеличаване съобразно с това на равнището на минималния осигурителен доход (прагове) по браншове и категории персонал от 1 юли 2009 г.;

2. Увеличаване на размерите на паричните обезщетения за безработица чрез увеличаване на минималното дневно обезщетение от 6 на 12 лева, на максималното обезщетение от 12 на 24, либерализиране на условията за получаване на обезщетението и неговата продължителност съобразно нарасналия осигурителен рисков в условия на криза; промяна в механизма на парични обезщетения за безработица по отношение на сезонните и временните работници;

3. Увеличаване на размера на минималното обезщетение за засегнати работници и служители в случай на фалит на работодателя от фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“ при несъстоятелност на 400 лева месечно, удължаване на срока на неговото получаване от три на шест месеца; облекчаване на административните процедури за достъп за получаване на обезщетението и връщане на размера на вноската от работодателя на равнището ѝ от 2008 г. - 0.5% вместо 0.1%;

4. Осигуряване на държавни гаранции за изплащане на договорените в колективните трудови договори обезщетения на уволнени работници и служители над определените минимални такива по Кодекса на труда;

5. Нормативни и регуляторни промени с цел недопускане на по-нататъшни загуби на пенсионните фондове от допълнителното задължително осигуряване (втория стълб) и техните вложители, целящи увеличаване на възможностите за инвестиции в банкови депозити в български банки;

6. Развитие на системата за ваучерно хранене на работниците и служителите, като:

- се увеличи броя на обхванатите предприятия и лица чрез премахване на квотите на операторите;
- преразглеждане на изискванията както за операторите, така и защитите, отчитането и съхранението на ваучърите;
- отнемане на лицензите на неактивните оператори;
- предвиждане на средства в съответните бюджети с цел осигуряване на възможности и за държавните служители и заетите в администрацията да имат достъп до тази придобивка;
- увеличаване на необлагаемата месечна сума за едно лице от 60 на 80 лева.

Освен ползи за работниците, техните семейства и работодателите, всичко това ще стимулира производството и потреблението на хранителни стоки в ниския ценови сегмент, т.е. ще се развие българското производство и ще се създадат нови устойчиви работни места.

7. Незабавно преразглеждане на Националният план за действие по заетостта с цел създаване на ефективни програми за разкриване на нови работни места на засегнати от кризата и загубили работата си работници и служители, в това число и специална програма за „Кремиковци“ АД и други секторно застрашени фирми;

8. Спешно развитие на мерки и политики чрез Оперативните програми „Развитие на човешките ресурси“ и „Административен капацитет“ за обучение и преквалификация на човешките ресурси с цел увеличаване на тяхната мобилност и адаптивност към реалните условия по време на криза за реализация на пазара на труда.

**Второ: Защита на доходите,
покупателната способност и достигнатия жизнен
стандарт на населението в периода на криза.**

9. Промяна в политиката на БНБ и държавата по отношение на възможностите търговските банки да променят под натиск условията по стари потребителски кредити в ущърб на кредитополучателите;

10. Промени закона за ДДС с цел пълно или частично възстановяване на данъчния кредит при крайния потребител на база касов бон, особено за стоки от жизнено значение, като напр. лекарства, диетични храны, книги и учебници; и специфични услуги - напр. адвокатски, туристически, транспортни;

11. Намаляване на административните такси за обслужване на гражданите от държавната и общинска администрация;

С уважение:

Д-р Константин Тренчев
Президент на КТ „ПОДКРЕПА“

София
14 април 2009 г.

СТАНОВИЩЕ

НА КТ „ПОДКРЕПА“ ОТНОСНО ПЛАН НА ПРАВИТЕЛСТВОТО ЗА ИКОНОМИЧЕСКА СТАБИЛНОСТ И НАПРЕДЪК 2009

Отново българското правителство е изпаднало в опасен оптимизъм. За него думата криза е „табу“. Във всички развити страни правителствата и водещи икономисти правят антикризисни стратегии, само ние в България правим План за икономическа стабилност и напредък.

В преамбула на документа има малък опит за анализ, съдържащ неточни данни относно ръста на БВП за 2008 г. По данни на НСИ реалният ръст на БВП за 2008 г., спрямо 2007 г. е 6 %, като само за IV тримесечие на 2008 г., спрямо 2007 г. БВП е нараснал с 3,6 %, а брутната добавена стойност за същия период е нараснala с 2,9 %. Налице е забавяне на темповете, защото IV тримесечие на 2008 г., спрямо 2007 г. ръстът на БДС е бил 3,2 %. В същото време външното търговско салдо задълбочава негативната тенденция и за 2008 г., а тя е 26,6 % от БВП. Дефицитът по текущата сметка е нараснал до 24,3 % от БВП спрямо 21,8 % за 2007 г. Основни фактори за увеличаване на този дефицит са нарасналите дефицити по търговското салдо (с 1530 милиона евро) и по стадия „доход“, което включва две категории: компенсация на нетния и инвестиционен доход (с 645,3 милиона евро). В същото време преките чужди инвестиции намаляват, като за 2008 г. те са 16 % от БВП или 543,2 милиона евро при 22,6 % от БВП за 2007 г. при 656 милиона евро.

За периода януари - декември 2008 г. по текущата и капиталова сметка има дефицит от 8001,1 милиона евро или 23,5 % от БВП за 2008 г. при дефицит от 20,6 % от БВП или 5947,2 милиона евро за същия период на 2007 г.

На фона на тези стойности оптимизмът е не само нездравословен, но и твърде опасен за икономическата стабилност на страната.

България е страна с отворена икономика. Изнасяме две трети от БВП, а внасяме четири пети от него. Това на практика означава, че няма как да останем изолирани от световната икономическа криза и ако нашите контрагенти са в рецесия, то тя ще дойде и при нас, т.е. твърдението, че кризата не ни засяга и ще спечелим от нея, са твърде опасни и рисковани.

Това се потвърждава и от факта, че:

- рецесията във външноикономическите ни партньори от САЩ и ЕС ще сринат нашия реален сектор;
- у нас ще се разрази финансова криза, която ще влезе през икономическата, т.е. спадът в реалния сектор ще доведе до затруднения в обслужването на вече взети кредити от бизнеса, а безработицата ще лиши от възможността гражданите да обслужват ипотечните и потребителските си кредити;
- почти всички български банки са дъщерни фирми на големите европейски и световни банки, които изпитват големи затруднения във връзка със срива на финансовите пазари;
- свалянето на междубанковите лихви не подобри ликвидността на българските банки, но позволи изтичането на свеж финанс ресурс към банките майки. Вследствие на това, българските банки бяха принудени да набавят такъв ресурс чрез рязко вдигане на лихвите по депозитите и лихвите по вече взети кредити. Това обстоятелство ги вкара в спиралата на необслужените кредити и фактически те преустановиха кредитната си дейност, с което задушиха реалния сектор чрез спиране потока от ресурс за развитие;
- спирането на кредитния достъп, съчетано със свитото потребление, базирано на нищожно ниските доходи и растящата безработица практически ще доведе до колапс на реалния сектор;
- едновременно с това рязкото намаляване на притока на преки чужди инвестиции, директно ще подкопае икономическата стабилност, независимо от валутния борд, чрез влошаване на външнотърговското салдо и задълбочаване на дефицита по текущата сметка.

Тези изводи българското правителство не успя да осмисли, поради което в своята програма предлага мерки, които са насочени към увеличаване печалбите на бизнеса и особено на монополите и няма нито един ред, който да касае работещите хора, които са призвани да произведат брутния вътрешен продукт.

Преди да се анализира самата програма следва да се коментира базата на която тя е изградена, а изводите на правителството по този въпрос са категорично неверни, което подкопава надеждата представената програма да ни изведе от кризата.

Основните ни съображения се отнасят до следното:

Първо: с бюджет 2009 и анализа в преамбула на Програмата се твърди, че ще има забавяне на икономическия растеж с разчети за 4,7 % ръст на БВП. В противовес на това всички международни анализатори в т.ч. МВФ, Виенският институт за икономически проучвания и др., твърдят, че за България ръстът ще бъде нулев. Това обстоятелство веднага рефлектира негативно върху приходите и разходите в бюджета и автоматично замразява средствата за политики в основни публични системи на ниво 2007 г. и под тях, защото разходите за членство в ЕС са изключително високи.

Второ: във връзка с рецесията обхванала ЕС и без притока на инвестиции има тенденция към зануляване, което от своя страна:

- лишава от подкрепа дефицита по текущата сметка, която и без това е в катастрофално положение;
- анулира възможността по запазване и разкриване на нови работни места и безработицата в България се очертава да бъде 15 %, вместо планираните 7 %;
- задълбочава рецесията в реалния сектор поради липса на договори и поръчки и ускорява стагнацията на износа на българска продукция;

Трето: задълбочаването на рецесията в ЕС и САЩ ускорява рецесията в българския реален сектор и влошава външнотърговския баланс на страната до критични размери.

Това обстоятелство се засилва от:

- дефицита на финансов ресурс;
- практически спряното кредитиране от търговските банки;
- рязкото повишаване на лихвите за бизнеса и потребителите.

Четвърто: сривът на цените на акциите на БФБ без някой да може да предвиди дълбочината му ще допринесе за масови фалити и допълнителна безработица. Спадът на цените на недвижими имоти и други активи е неминуем и от факта, че рязко се повишава лихвеният процент на вече взети кредити.

Всичките тези обстоятелства не са отчетени с цялата им тежест в анализа и базата, от която тръгва правителството да изгради своята антикризисна програма е невярна.

Ето защо, предложената програма е вредно и опасно оптимистична и заложените в нея средства са нереални.

Основни съображения по приоритетните политики

I. Запазване на финансовата стабилност

Наличието на Валутен борд и относително висок фискален и валутен резерв са опорните точки на надеждата България да избегне национална катастрофа.

Финансовата стабилност на страната обаче е заплашена от:

- липсата на възможност за определяне пика на кризата;
- факта, че финансова криза в България ще дойде по-късно през икономическата рецесия;
- ограничения характер на фискалните и валутни резерви, тъй като се касае за кризисен период по-голям от 2 години без възможност за попълване на ресурса;
- нестабилната политическа обстановка, тъй като България е пред избори и смяна на правителството, период, който както практиката показва, новите управляващи имат нужда от технологично време за да влязат във властта и да се научат да управляват, а ако останат старите техни виждания за излизане от кризата са несъстоятелни.

Ето защо, така необходимата ни икономическа стабилност въпреки Валутния борд е силно застрашена.

В подкрепа на изложеното дотук ще приведем следните данни:

1. Влошава се бизнес климата в страната: само за м. януари по анкети на НСИ общият показател на бизнес климата се е влошил с 0,6 пункта в сравнение с декември 2008 г., като за промишлеността спадът за същия период е 10,1 пункта; за строителството е 7,8 пункта; за търговията на дребно е 15,6 пункта; за услугите -17 пункта.

2. Брутният външен дълг се увеличава застрашително и за периода ноември 2008 г. спрямо ноември 2007 г. се е увеличил с 28 %. Статистиката на БНБ показва, че за същия период България е платила само по обслужването му 5,976 милиарда евро или 17,6 % от БВП, което е с 8,6 % повече.

- расте застрашително междуфирмената задължнялост и за 11-те месеца на 2008 г. е нараснала с 2,373 милиарда или в абсолютна сума за този период е 12,5 милиарда евро (36,8% от БВП);

- дългът на банките възлиза на 9,6 милиарда евро (28,3 % от БВП), като за 2008 г. е нараснал с 3,9 милиарда евро или с 66,9 % спрямо 2007 г.
- 3. Официалните резерви на България намаляват:
  - ноември 2008 г. - официалните резервни активи на страната са 12,713 милиарда евро;
  - през октомври 2008 г. те са 14,320 милиарда евро т.е. само за 1 месец са намалели с 1,6 милиарда евро;
  - резервите в чужда валута, управявани от БНБ за 11 месеца са 11,886 милиарда евро. Само за един месец - от ноември до декември 2008 г. са намалели с 1,352 милиарда евро, а от октомври до ноември 2008 г. с 1,8 милиарда евро.

II. Социална защита

Планът „Станишев“ предвижда допълнителни мерки за уязвимите и неравнопоставените групи в размер на 9 милиарда лева, като:

1. Обезщетението за безработица е в рамките на 120 лв. минимално и 240 лв. максимално, като за 2009 г. за първата половина от периода се изплащат 2/3 от него, а за втората половина от периода 1/3.

Трябва обаче да се подчертая, че именно за 2009 г. Правителството намали срока за изплащане от 12 на 6 месеца или 50%. Такава мярка би била стимулираща за активно търсение на работа в период на подем на икономиката, но в период на криза тя е убийствена за пазара на труда, където ежемесечно безработицата расте скокообразно без надежда за намиране на работно място от една страна, а от друга - нещата се влошават поради връщането на голема маса от работещите в други държави от ЕС, дължащо се на общата рецесия.

Ниското ниво на минималната работна заплата, която определя обезщетенията и краткия срок, за който се получават ще създадат големи затруднения на домакинствата не само по изплащането на кредитите, но и по изхранването и ежемесечните режими разноски на фона на необосновано високите цени на енергоносителите.

2. Подкрепата и грижата за семейства с деца е определена за първостепенен приоритет и разходите се увеличават само с 95 милиона лв. Прагът за достъп до семейни помощи е увеличен от 300 лв. на 350 лв. Това увеличение е откровен цинизъм. В условия на

демографски срив и икономическа криза заделените 95 miliona са нищожен ресурс за подкрепа на децата, а ниският праг на досътъп ще лиши 60 % от домакинствата от каквато и да е помощ в тази насока.

3. Децата с увреждания и техните семейства ще могат да разчитат на 238 лв. месечно. На фона на разходите за едно дете от тази категория, които надвишават 1500 лв., тази помощ е мизерна и говори за неотговорно отношение и за отбиване на номер.

4. Така наречената ангажираност към хората с увреждания също е мимикрия със заделените 142 miliona лева. Особено по отношение на хората с I степен инвалидност и нуждата им от лични асистенти. И тук има квоти и бройки, които позволяват само 30% от тях да получат такава помощ.

5. На фона на цените на енергоносителите и тяхното непрекъснато повишаване, заделените 110 miliona лева за помощ за отопление обрича на ледена зима хората с ниски доходи. Парите, които се дават на куп за сезона не могат да покрият разходите за 1 месец, а не за целия зимен сезон.

6. От 01.01.2009 г. минималната пенсия се увеличи с 10 % и с увеличението от 01.07 - тя ще достигне 137 лв. Това на практика означава- 30 хляба, 30 кофички кисело мляко, платена студена вода и част от електро-енергията. Това е подкрепата за тези, които трябва да имат спокойни старини.

III. Улесняване достъпа до кредитен ресурс

Тази приоритетна политика в програмата на Правителството е или лозунг без смисъл или несъбъдната мечта, защото от 6 месеца реалността показва:

- скокообразен ръст на лихвите по кредитите;
- ръст на лихвите по депозитите, граничещи с „истерия“ - което показва липса на паричен ресурс поради изтичането им към банките майки извън страната;
- огромна стагнация в кредитирането, което е почти спряло;
- ръст на лошите кредити.

Зашо това се случва?

Първо: от месец септември темпът на нарастване на паричното предлагане (измерено чрез широките пари, значително се забавя). Ако за 2007 г. този темп е 30,5 % , за 2008 г. е само 10,9 % и продължава да намалява с тенденция към нула за I тримесечие на 2009 г.

Второ: депозитите нарастват особено след взимане на решенията за тяхното гарантиране до 100 000 лв.

Трето: възходяща тенденция на лихвените проценти по всички видове кредити.

Четвърто: кредитните портфейли на банките се свиват поради повишаване на критериите, липса на интерес от домакинствата и затрудняване на достъпа до тях.

IV. Публични инвестиции с национални и европейски средства

Поради високата корупционна среда в България тя е на второ място по корупция в ЕС, по-голяма част от средствата по предпърсиединителните и структурни фондове са спрени, замразени или трудно достъпни. Ето защо, инвестиционните намерения на Правителството изцяло са базирани на бюджетни средства и публично частни партньорства. Това обстоятелство разбира се ще стесни финансирането на основните публични системи и всички добри намерения ще останат само добро пожелание.

Официалният отчет на Правителството сочи, че само 5% от средствата по оперативните програми са усвоени. Това е най-ниското ниво на усвояване в историята на ЕС.

Според програмата „Станишев“ ще се:

- увеличат с 5,6 милиарда лева капиталовите разходи в отделните икономически сектори;
- допълни инвестиционната програма с 700 miliona лева.

В рамките на тези (имагинерни) средства ще се прави транспортна инфраструктура, а чрез публично частно партньорство - енергийни проекти за 6 милиарда лева.

След преразглеждане на инвестиционните разходи на министерствата се оказа, че те не само няма да се намаляват, а ще се увеличават.

Общий извод се налага от пръв прочит - по-голямата част от милионите и хилядите работни места са насочени за периода преди изборите, т.е. за 6 месеца ще се изхарчат 90 % от парите.

Разходи в повече от предвиденото

Министерство	Средства 2009 г.	Средства 2009 г.
Министерство на извънредните ситуации	- национална система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и на населението при бедствия на национално и областно ниво; - техника и екипировка на аварийно-спасителните отряди;	сумата не е оповестена официално; 43,5 miliona лева
Министерство на образованието	Ремонт на студентски общежития	100 miliona лева
Министерство на здравеопазването	За ремонт на болници	46 miliona лева
Министерство на транспорта	Модернизиране на летище Пловдив и за нови влакове	194 miliona лева
Министерство на околната среда и водите	-водна инфраструктура; - пречиствателни станции - Ловеч и Севлиево; - нова канализация за Смолян (да се завърши преди парламентарните избори)	сумата не е оповестена официално
Министерство на държавната администрация	Модернизиране на гранични пунктове 145 проекта (да се завършат до парламентарните избори)	21 miliona лева
МТСП	Разкриване на 18 000 работни места чрез ремонт на 399 обекта по програма „Красива България“ и Социалния инвестиционен фонд	21 miliona лева
МРРБ	- за 140 проекта в 420 населени места, основно за В и К и подобряване жилищните условия на ромите; - за компенсиране на работните места в миннодобивната и минно-преработващата промишленост	350 miliona лева 42 miliona лева
НА „Пътна инфраструктура“	Строеж на пътища, като само от април-май да се създадат 5000 работни места за разчистване на крайпътни съоръжения	250 miliona лева

V. Мерки за стимулиране на бизнеса

Първо: Намаляване на осигурителната тежест с 2,4 пункта за 2009 г.

Второ: Увеличаване на капитала на Българската банка за развитие с 500 милиона за стимулиране на търговците да отпускат кредити за малките и средни предприятия - тази мярка засега почти не работи поради факта, че само за половината от ресурса има реално кандидатстващи банки.

Трето: Технологична модернизация на предприятията- 196 милиона лева безвъзмездна помощ.

Четвърто: Изграждане на бизнес паркове - 100 милиона лева.

В условията на рецесия този разход е не само нецелесъобразен, но носи елементи на корупционна практика или пълнене на Партийни каси.

Още при разглеждането на бюджет 2009 - КТ „Подкрепа“ остро възрази срещу влагането на тези средства в безсмислени на този етап архитектурни творения.

Пето: Облекчаване на процедурата за регистриране на фирми и намаляване 50 пъти на уставния капитал за ООД, от 5000 на 100 лева. На пръв прочит това звуци добре, но имайки предвид, че заедно с уставния капитал до 100 лв. се намалява и отговорността на тези фирми - замисълът е дълбоко безотговорен и е врата към корупция и данъчни измами.

VI. Преждевременно Влизане в Еврозоната.

Членството в ERM II при запазване на Валутния борд считаме не само за екзотика, но и за изключително опасно намерение, защото:

- България и без това е във Валутен борд, който е основен фундамент за финансова стабилност;
- България не е изпълнила критериите от Мaaстрихт и по-точно най-опасния от тях - инфлацията;
- Влизането в Еврозоната ще доведе до по-рязко покачване индекса на потребителските цени в съотношение 1 към 2, каквото е съотношението ѝ в евро;
- В условията на икономическа криза рязкото повишаване на инфлацията ще доведе до стагфлация (рецесия, съпроводена с висока инфлация).

VII. Поддържане на бюджетен излишък и Висок Валутен резерв.

Тази приоритетна политика звучи като заклинание и е утопия на фона на:

- нулев ръст на БВП;
- ниската събирамост и данъчни измами;
- задаващата се рецесия на българската икономика.

Това на практика означава:

- огромна рестрикция в разходната част и мизерни средства за основните публични системи;
- липса на възможност за осъществяване на инвестиционната програма на правителството.

Основна грижа на страната следва да бъде стабилността на Валутния борд и намиране на достатъчни средства за валутния резерв, който го обслужва.

В случай, че кризата не трае повече от 2 години, перспективите пред Валутния борд са добри, но за съжаление никой на този етап не може да даде прогноза за нейната продължителност и дълбочината на рецесията. Все още международната общност не може да изгради единни критерии за регулация на финансовите пазари, а оттам да възстанови доверието на инвеститорите. Това обстоятелство пречи на реалната икономика и тя не само боксувва, но все още не е достигнала дъното на рецесията.

VIII. Запазване на ниската данъчна тежест.

Запазването на ниското ниво на данъците в България е достигнало своя предел. Задълбочаването на този процес ще доведе до:

- дефицит в бюджета;
- подронване на устоите на осигурителната система, особено на пенсионната.

На този етап страхът на инвеститорите е достатъчно голям, за да игнорира преимуществата на ниските данъци, а свитата покупателна способност рязко намалява и нормата на печалбата.

Ето защо, допълнителното облекчаване на работодателите не е стимул за запазване на заетостта, а начин за запазване нормата на печалбата, която няма да бъде реинвестирана, а съхранена във вид на депозит.

IX. Социална защита и грижа за хората.

Планът „Станишев“ прави немощен опит да защити заетостта. Според Правителството безработицата няма да надвиши 7-8 % за 2009 г., което на фона на безработицата в ЕС: 11-14 % е лицеприятна. Тези имагинерни твърдения са опасни и неверни защото:

- предстои бум на безработицата във връзка със състоянието на „Кремиковци“ АД, който ще доведе до 50-100,000 души безработни още тази година от свързаните с тях системи;
- информационната система на МТСП въобще не отчита освободените по чл. 325 от КТ - по взаимно съгласие. Така например, банковата система е освободила вече между 35 - 40% от персонала си по този член от КТ с обещание някога да ги върнат обратно.

Необмисленото намаление на вноската във фонд „Гарантиране на вземанията на работниците при фалит“ ще изиграе лоша шега на управляващите в сегашната сложна обстановка на пазара на труда.

Вероятно Правителството разчита на фокуса, който приложи на кремиковските работници - да върне несъстоятелността със задна дата - и по този начин да ги лиши от възможност да получат обезщетения по този ред.

Въвеждането на непълно работно време е нож с две остриета. От една страна изкуствено намалява безработицата и подпомага със заплащането работодателите (ПМС № 44/2009 г.) от друга - на практика произвежда безработни с по-малки обезщетения поради намаляването на реалните им доходи. Освен това, приложението на цитираното постановление е предпоставка за корупционни практики. Критериите са непълни и дискусационни и създават възможност за фирмите, близки до властта да се възползват от тях.

Удължаването на непълното работно време на пръв поглед е благоприятно, но де факто ощетява работника от доходи и го лишава от възможността по-рано да се включи в пазара на труда, докато не се е разразила рецесията. На практика няма гаранция, че ще остане на работа, а само удължава агонията на домакинства-та. На фона на ограниченияте средства предвид нулевия ръст на БВП, вероятността работникът да се добере до средства в активните мерки на пазара на труда става все по-имагинерна.

В програмата на Правителството няма нито дума за политика-та по доходите. Нещо повече, с решението си за заплатите в бю-

джетната сфера и категоричното мнение на министъра на държавната администрация да не се увеличават тези средства е знак за реалния сектор да ги последва. На фона на мизерните доходи от работна заплата (България е на предпоследно място по доходи) 95 % от българските домакинства са обречени на фалит.

Една от най-авторитетните консултантски фирми в Германия „GFKGroup“ анализирали покупателната способност в Европа доказва, че:

- Европейските потребители от Централна и Източна Европа, разполагат с 11,998 евро годишно или средно месечно с 2,000 лв.;
- Най-висока покупателна способност има населението в Швейцария, Люксембург и Лихтенщайн - 27,000 евро годишно;
- Германия е на 10-то място с 18,055 евро годишно;
- В топ 10 са Норвегия, Ирландия, Дания, Исландия, Великобритания и Франция;
- България е с 2,453 евро годишно или с малко над 400 лв. месечно;
- Румъния е с 3,054 евро годишно;
- Сърбия - 3,227 евро годишно;
- Турция - 3,182 евро годишно.

Замразяването на тази ниска покупателна способност носи от една страна и рестрикциите в кредитирането ще свият опасно вътрешното потребление, което ще доведе рецесията в страната побързо отколкото се очаква.

Другата важна особеност е дълбоката криза на задължнялост на българските домакинства и големите затруднения, които изпитват за обслужване на кредитите. За последните три месеца на 2008 г., например, делът на необслужваните се е увеличила двойно. Към 31 декември те са 6,9 % от общия брой, докато през септември 2008 г. са били 3,5 % по данни на НСИ. В номинално изражение те се увеличават 49,5 милиона лева (34,5 % нарастване) за IV тримесечие на 2008 г. Тези цифри касаят главно лизинговите договори и потребителските кредити. От тях 85 % са за българските домакинства.

Увеличаването на безработицата и рестрикциите в областта на доходите ще задълбочават тези тенденции.

В заключение КТ „Подкрепа“ прави следните прагматични предложения към Правителството и желаещите да вземат властта след изборите:

Първо: Да се направят изменения в Закона за „Гарантиирани вземания на работниците при фалит“ в посока:

- увеличаване вноската във фонда, която плащат работодателите на 1%;
- да се увеличи размерът на месечното обезщетение успоредно с увеличаване на минималната работна заплата на 360 лв.;
- да се увеличи срокът за плащане на обезщетението от 3 на 6 месеца.

Второ: Защита на покупателната способност чрез:

- ръст на минимална работна заплата - 60 % от средната работна заплата за страната - не по-малко от 360 лв. от 01.04.2009 г.;
- недопускане замразяването на работните заплати в бюджетния сектор и гарантиране на заложеното в бюджета 10 процентно увеличение;
- отпадане на ограничителното условие за броя на ваучерите за работническо хранене и обхващане на всички желаещи да го ползват;
- промяна в Закона за ДДС в посока даване на възможност за възстановяване на данъчния кредит при крайния потребител или намаляване на ставките за стоки от първа необходимост;
- увеличаване размерите на паричните обезщетения за безработица в диапазон 360 лв.- минимална и 80 % от средния осигурителен доход за страната - максимална;
- актуализация на методиката за образуване цените на енергоносителите на база цени на алтернативни горива от последното тримесечие, като по този начин сега действащите цени значително ще намалеят и ще добият реалната си стойност.

Трето: Промяна пропорциите в разпределението на бюджета за разходи за здравеопазване, образование и наука така, както следва:

- за образование - не по-малко от 6% от БВП;
- за здравеопазване - не по-малко от 7% от БВП;
- за наука и практическо приложение на високи технологии - не по-малко от 4% от БВП.

Източници на тези средства в бюджета:

- въвеждане на прогресивен данък на доходите на физическите лица над 3,000 лева доход;
- въвеждане данък върху луксозните стоки и услуги в двоен размер от приетия ДДС за страната;
- рязко намаляване разходите на министерства и ведомства чрез въвеждане на програмното бюджетиране и строг мониторинг и контрол върху изпълнението на проектите.

Четвърто: Социалната защита

- преустановяване намалението на осигурителната тежест за работодателите, защото то вече е преминало санитарния минимум и застрашава състоянието на социалните фондове;
- плавни промени в пенсионното законодателство в посока увеличаване дохода от пенсия;
- въвеждане на ефективен мониторинг и контрол на изразходване на средства от здравното осигуряване, както и средствата, заделени от бюджета за Министерството на здравеопазването, в т.ч. въвеждане на пряко договаряне на изпълнителите на здравни услуги със здравната каса, създаване на условия за прозрачност при определяне цените на лекарствените средства, създаване на ефективен контрол по изразходването на средствата за капитални вложения в общинските и държавни здравни заведения.

Пето: Ескалация на безработицата

- генерална преработка на плана по заетостта с актуализирането на критериите и разпределението на средствата, съобразно конкретната икономическа ситуация;
- отмяна Решение № 24 / 19.02.2009 г. на Министерски съвет и актуализиране в посока запазване доходите на работещите, засегнати от икономическата криза;
- трипартитен мониторинг на данните за безработицата на НСИ, които са манипулирани още за месец януари и официално са 6,5%, а де факто на база на техни данни са 7,6%. Манипулирането на данните от безработицата, заедно с тези от инфлацията могат да доведат до стагфляция, която е глобален убиец на икономическата стабилност;
- увеличаване срока за получаване на обезщетение за безработица до 12 месеца.

Шесто: Инфлация - да се създадат условия за прозрачност по отношение на качеството на потребителските стоки, без това да предизвиква изкуствен ръст на потребителските цени и повишаване на инфляцията.

Седмо: След изборите веднага да стартират преговори за сключване на нов социален Пакт в условия на криза, базиран на Новия Социален Пакт в Европа, основан на:

- приемане на мащабна програма за възстановяване на икономиката, провеждаща създаване на нови и качествени работни места, осигуряване защита на заетите в основни структуроопределящи производства, насочване на инвестициите към технически и технологични нововъведения и към създаване условия за разнообразяване и повишаване на качеството на общите услуги;
- нарастване на работните заплати и на пенсийте, подобряване финансовата стабилност на страната, увеличаване на социалните придобивки с цел стимулиране на потреблението, повишаване участието на работниците и защитата на техните права в подкрепа на икономическия растеж;
- създаване на ефикасни регулаторни механизми за финансовите пазари, приемане на ясни правила за справедливо разпределение на обществения продукт. Преустановяване практиките на хазартния „казино“ капитализъм и създаване на условия за елиминиране на възможността за възобновяване на възприетите през последните двадесет години порочни методи на управление на финансовите пазари.

КТ „Подкрепа“ настоява в ускорен порядък да се обсъдят комплексни антикризисни мерки в бъдещия Национален кризисен щаб към Премиера на Р България, които да бъдат приети с консенсус.

За Конфедеративния съвет
на КТ „Подкрепа“:
Д-р Константин Тренчев
Президент

19 март 2009 г.

ДЕКЛАРАЦИЯ

НА КОНФЕДЕРАЦИЯ НА ТРУДА „ПОДКРЕПА“

относно

мерките за икономическа стабилност

В условия на криза на правителството

на тройната коалиция

В продължение на близо пет месеца българското правителство упорито твърдеше, че глобалната криза не се отнася за нас и България е остров на стабилност, основавайки се само на валутния борд, без да отчете, че:

- рецесията във външноикономическите ни партньори от САЩ и ЕС ще засегнат тежко нашия реален сектор;
- у нас ще се разрази финансова криза, която ще влезе през икономическата, т.е. спадът в реалния сектор ще доведе до затруднения в обслужването на вече взети кредити от бизнеса, а безработицата ще лиши от възможността гражданите да обслужват ипотечните и потребителските си кредити;
- почти всички български банки са дъщерни фирми на големите европейски и световни банки, които изпитват големи затруднения във връзка със срива на финансовите пазари;
- свалянето на междубанковите лихви не подобри ликвидността на българските банки, но позволи изтичането на свеж финансов ресурс към майките банки. Вследствие на това, българските банки бяха принудени да набавят такъв ресурс чрез рязко вдигане на лихвите по депозитите и лихвите по вече взети кредити. Това обстоятелство ги вкара в спиралата на необслужваните кредити и фактически те преустановиха кредитната си дейност, с което задушиха реалния сектор чрез спиране на потока от ресурс за развитие;
- спирането на кредитния достъп, съчетано със свитото потребление, базирано на нищожно ниските доходи и растящата безработица практически ще доведе до колапс на реалния сектор;
- едновременно с това рязкото намаляване на притока на преки чужди инвестиции директно ще подкопае икономическата стабилност, независимо от валутния борд, чрез влошаване на външнотърговското салдо и задълбочаване на дефицита по текущата сметка.

Тези изводи българското правителство не успя да осмисли, поради което в своята програма предлага мерки, които са насочени към увеличаване печалбите на бизнеса и особено на монополите и няма нито един ред, който да касае работещите хора, които са призвани да произведат брутния вътрешен продукт.

Ето защо КТ „Подкрепа“ не може безучастно да приеме факта, че след тежкия преход българските работници и служители ще трябва да платят и цената на кризата.

Изпълнителният съвет на КТ „Подкрепа“, след като анализира създалата се ситуация предлага следните конкретни мерки:

1. По стимулиране на вътрешното потребление:

- от 1 април 2009 г. да се повиши минималната работна заплата, съобразно указанията на Европейския парламент с до 60% от средната работна заплата за страната - не по-малко от 360 лева;
- да се увеличат разполагаемите средства в населението чрез:
  - промяна в Закона за ДДС в посока даване възможност за възстановяване на данъчния кредит при крайния потребител или намаляване на ставките в стоките от първа необходимост;
  - със съдействието на БНБ да се инициира намаляване на лихвите по вече сключените потребителски и ипотечни кредити за единствено жилище;
  - намаляване цените на енергоносителите на база промяна в методиката на тяхното образуване в съответствие с действащите цени на горивата на международните пазари в строг контрол на регулираните цени на енергоносителите и водата от страна на ДКЕВР, съпроводено с големи парични санкции за монополистите.

2. Данъчни промени:

- въвеждане на прогресивна скала за данъка върху доходите на физическите лица за доходи над 3000 лева на месец;
- въвеждане на прогресивен данък върху луксозните услуги;
- да се спре намаляването на осигурителната тежест за работодателите, което да бъде компенсирано с намаляването на нормата на печалба.

3. Ескалация на безработицата:

- генерална преработка на плана по заетостта с актуализирането на критериите и разпределението на средствата, съобразно конкретната икономическа ситуация;
- отмяна на Решение 24 от 19 февруари 2009 г. на Министерски съвет и актуализиране в посока запазване доходите на работещите, засегнати от икономическата криза;
- трипартитен мониторинг на данните за безработицата на НСИ, които са манипулирани още за месец януари и официално са 6,5, а де факто на база на техни данни са 7,6. Манипулирането на данните от безработицата, заедно с тези от инфляцията могат да доведат до стагфлация, която е глобален убиец за икономическата стабилност;
- увеличаване на минималния и максимален размер на обезщетението за безработица в съответствие с увеличението на минималната работна заплата - 360 лева максимално и 180 лева минимално;
- увеличаване срокът за получаване на обезщетенията за безработица до 12 месеца.

4. Инфляция:

- да се създадат условия за прозрачност по отношение на качеството на потребителските стоки, без това да предизвиква изкуствен ръст на потребителските цени и повишаване изкуствено на инфляцията.
- КТ „Подкрепа“ настоява в ускорен порядък да се обсъдят комплексни антикризисни мерки в бъдещия Национален кризисен щаб към премиера на Р България, които да бъдат приети с консенсус.

ЗА ИС НА КТ „ПОДКРЕПА“:

Д-р Константин Тренчев

Президент на КТ „Подкрепа“

25 февруари 2009 г.

ДО:
Президента на Р България
Председателя на Народното Събрание
Председателя на Министерски Съвет
Извънпарламентарните политически сили
Правоохранителните органи
Средствата за масово осведомяване

ДЕКЛАРАЦИЯ НА КОНФЕДЕРАЦИЯ НА ТРУДА „ПОДКРЕПА“

Светът влезе в тежка глобална, финансова и икономическа криза. Правителствата от САЩ, на водещите страни от Азия и Европейския съюз почти ежедневно коват решения и генерират нормативни актове по дневния ред на световната общност.

Само в България цари бодряшко настроение и властимашите се занимават с дребнотемие, целящо да отклони вниманието на хората от истинските проблеми.

КТ „ПОДКРЕПА“ с тревога констатира, че:

Първо: В изпълнителната власт се вихрят скандали от типа „казал - рекъл в ДАНС“ в заешки вариант; показни обиски на бизнесмени, които „уж ги търсят“, а те не се крият и всичко това на фона на благата усмивка на финансовия министър, говорещ за финансова стабилност и икономически растеж. Светът се тресе, финансовите пазари се сриват и рецесията вече души глобалната икономика. Българската икономика обаче се счита, че „цифти и връзва“ при положение че:

- Дефицитите във външнотърговския баланс и текущата сметка са ужасяващи (пет пъти са по-големи от кризисния праг).
- Преките чужди инвестиции главоломно намаляват като пресъхващ поток.
- Инфлацията отдавна е прехвърлила здравословните си нива, благодарение на прекомерната алчност на държавните и частните монополи.
- България не разполага с материални и енергийни ресурси.
- Българската икономика е отворена и изцяло зависима от партньорите си по света, които влизат в рецесия.

Второ: Законодателната власт неглижира икономическите и финансови процеси и се занимава с проблеми от типа:

- Комуните в етажната собственост и общата им сметка за парното.
- Кучетата и музикалните инструменти в жилищата на хората.
- Гей браковете и узаконяване на проституцията.
- Въвеждане на робството в индустриските отношения, при което работодател (доставчик) ще предоставя като вещ работника на работодател (ползвател).

В това време парите от еврофондовете са спрени, страната няма инфраструктура и се шири безпрецедентна корупция и престъпност.

Трето: Политиците извън парламента мечтаят за власт, но исчат да я получат не като работят по важните проблеми на обществото, а като:

- Носят доноси в Прокуратурата;
- Пишат предизборни програми, основани на имагинерни концепции с популистки привкус;
- Занимават се с интриги и междуличностни конфликти.

Четвърто: Правоохранителните органи са парализирани и вместо да черпят информация от своите разработки, разчитат на медиите.

ГОСПОДА ВЛАСТИМАЩИ, ОПОМНЕТЕ СЕ!

В условията на криза нацията трябва да действа като един, за да оцелеем.

Оставете личните, корпоративните и партийните интереси на заден план.

Нека заедно да решим как и по какъв начин ще гарантираме утешния ден на децата си!

КТ „Подкрепа“ **ПРИЗОВАВА** всички здравомислещи политици, академичната мисъл, социалните партньори, представителите на международните финансови институции и на ЕС преди приемането на бюджета и данъчните закони за 2009 г., да се проведат серии от дебати по дневния ред на обществото за спешно изгответие на антикризисна програма.

ЗА ИС НА КТ „ПОДКРЕПА“:
Д-р Константин Тренчев
Президент на КТ „Подкрепа“

20 октомври 2008 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. МЕМОРАНДУМ НА КОНФЕДЕРАЦИЯ НА ТРУДА „ПОДКРЕПА“ за икономическа, финансова и социална стабилност на Република България в условията на глобална криза до 2013 г.	3
от 14 май 2009 г.....	
2. ПРЕДЛОЖЕНИЕ от г-р Константин Тренчев, президент на КТ „ПОДКРЕПА“ относно Обсъждане на антикризисни политики и мерки от 14 април 2009 г.	25
3. СТАНОВИЩЕ НА КТ „ПОДКРЕПА“ относно План на правителството за икономическа стабилност и напредък 2009 от 19 март 2009 г.	28
4. ДЕКЛАРАЦИЯ НА КОНФЕДЕРАЦИЯ НА ТРУДА „ПОДКРЕПА“ относно мерките за икономическа стабилност в условия на криза на правителството на тройната коалиция от 25 февруари 2009 г.	43
5. ДЕКЛАРАЦИЯ НА КОНФЕДЕРАЦИЯ НА ТРУДА „ПОДКРЕПА“ от 20 октомври 2008 г.	46

Брошураната е отпечатана с погкрепата
на Фондация "Фридрих Еберт" - Регионално бюро София.
Разпространява се бесплатно.